



Saksbehandler: Øyvind Duesund

Referanser: KM 11/08, KR 9/09, KR 36/09, KR 49/09

Vedlegg:

KM 6.1.1/09 Forslag til regler for valg av Kirkeråd iht. forslag til vedtak

Regler for valg av Kirkeråd

Sammendrag

Kirkemøtet vedtok i 2008 reviderte regler for valg av Kirkeråd, men ytret samtidig ønske om en gjennomgang av valgreglene før valget 2011 med sikte på at valg av Kirkeråd kan framstå som et mer reelt valg.

Kirkerådet anbefaler en ordning som fører til mer reelle valg ved at antallet valgrunder økes fra tre til fem, med større grad av reelt valg i hver enkelt runde fordi det er færre hensyn som skal ivaretas i hver av rundene. Valget gjennomføres i fem separate omganger, hvor leder velges først. Så velges lek kirkelig tilsatt, og deretter de geistlige medlemmer. I de to siste valgomgangene velges de leke medlemmene. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta at Kirkerådets leder skal velges blant Kirkemøtets leke medlemmer.

I vedlegg KM 6.1.1/09 følger forslag til regler for valg av Kirkeråd, der de foreslåtte endringene er kursivert.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

A. Valg av leder til Kirkerådet

Leder av Kirkerådet velges blant Kirkemøtets leke medlemmer.

B. Regler for valg av Kirkeråd

Kirkemøtet går inn for at valg av Kirkeråd skal foregå i 5 valgrunder, der de ulike kategorier medlemmer velges i egne valgomganger etter følgende ordning:

1. Leder av Kirkerådet
2. Lek kirkelig tilsatt
3. Geistlige medlemmer – 4 medlemmer
4. Leke medlemmer fra de resterende bispedømmeråd som ikke er representert i de foregående valgomganger
5. De resterende leke medlemmer velges fra alle bispedømmerådene som ikke allerede er representert med 2 medlemmer.

Bestemmelsene i de særskilte regler for valg av Kirkeråd i 2009 §§ 1-1, 3-1, 3-2, 3-3, 3-6, 3-7, 4-1, 5-2, 5-3, 5-4, 5-5 og 5-6, 5-11, 7-1 og 7-3 endres i samsvar med dette for valget i 2010. (endringer er satt i *kursiv*)

Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 25 siste ledd følgende endringer i de særskilte regler for valg av Kirkeråd i 2009 for valget i 2010:

§1-1 skal lyde:

Kirkemøtet velger på sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode et Kirkeråd bestående av 10 leke medlemmer, hvorav en er kirkelig tilsatt, og 4 prester, alle med personlige varamedlemmer. Alle bispedømmeråd skal være representert i rådet, *men ingen med mer enn to medlemmer*. Ved siden av de foran nevnte medlemmer skal rådet ha som medlem en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet (jf. kirkeloven § 25 første ledd).

§ 3-1 skal lyde:

Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til leder av Kirkerådet *blant Kirkemøtets leke medlemmer*

§ 3-2 skal lyde:

Bispedømmerådene kan komme med forslag på kandidater *til nominasjonskomiteen*.

§ 3-3 *utgår*

Nominasjon av kandidater blant alle Kirkemøtets *valgte* medlemmer

§ 3-6 *utgår*

§ 3-7 utgår

§ 4-1 skal lyde:

Nominasjonskomiteen setter opp en kandidatliste med:

- a) forslag til kandidater til leder av Kirkerådet, i alfabetisk rekkefølge.*
- b) forslag til 3 kandidater som er leke kirkelig tilsatte, i alfabetisk rekkefølge*
- c) forslag til 9 kandidater som er prester i alfabetisk rekkefølge*
- d) forslag til 21 kandidater som er leke, ordnet bispedømmevis og i prioritert rekkefølge.*

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, adresse, stilling, alder og *bispedømme*, og ev. andre opplysninger om kandidatene.

§ 5-2 skal lyde:

Stemmegivningen er hemmelig og skjer skriftlig i *fem omganger*.

§ 5-3 skal lyde:

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet ved særskilt avstemning. *Leder velges blant Kirkemøtets leke medlemmer*. Hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer. Ved stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

§ 5-4 skal lyde:

Lederen velges for to år. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på 2 år.

Valg av representanter fra bispedømmerådene på henholdsvis lek kirkelig tilsatt, prest og leke medlemmer

§ 5-5 skal lyde:

Deretter velges representant fra de lek kirkelig tilsatte

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av 4 prester. Hvis leder og lek kirkelig tilsatt representerer samme bispedømme, kan det ikke velges prest fra dette bispedømmet. Valglisten justeres i forhold til dette.

Deretter velges 5 til 7 leke medlemmer, en fra hver av de bispedømmene som ikke er representert i Kirkerådet etter de tre første valgomgangene. Valglisten justeres i forhold til resultatet av de foregående valgomgangene, og listen skal inneholde 3 leke kandidater fra hvert bispedømmeråd.

Deretter velges de resterende 1-3 leke medlemmer blant alle bispedømmerådene. Det skal være 3 nominerte fra de bispedømmene som hittil ikke har lek representasjon, og 2 nominerte fra bispedømmer som har lek representasjon.

Kirkemøtets medlemmer skal avgi det antall stemmer i de ulike valgomgangene som tilsvarer det antall medlemmer som skal velges.

§ 5-6 utgår

§ 5-11 utgår

*§ 7-1 skal lyde
Reglene trer i kraft 19. november 2009.*

§ 7-3 utgår

Endringer i forhold til gjeldende regler er satt i *kursiv*.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkemøtet 2008 vedtok blant de *Særskilte regler for de kirkelige valg 2009* (demokratireformen) (sak KM 11/08) også endringer i reglene for valg av Kirkeråd. Disse endringene var nødvendige fordi ordningen med 5 medlemmer av Kirkemøtet valgt på fritt grunnlag, ble opphevet.

Kirkeloven § 25 regulerer sammensetningen av Kirkerådet: 9 leke, 1 lek kirkelig tilsatt, 4 prester, samt 1 biskop valgt av Bispemøtet (preses). Alle bispedømmeråd skal være representert. Dette medfører at 14 representanter skal velges. Dagens nominasjonsregler og valgordning medfører at valg av Kirkeråd ikke oppleves som et reelt valg.

Kirkemøtet gjorde i 2008 kun de nødvendige endringer som følge av opphevelsen av valg av medlemmer av Kirkemøtet og Kirkerådet på fritt grunnlag.

Kirkemøtet gjorde følgende endringer i Regler for valg av Kirkeråd (sak KM 11/08):

D. Særskilte regler for valg av Kirkeråd som følge av valgordningsforsøkene i 2009

Med hjemmel i kirkeloven § 25 fjerde ledd fastsettes følgende særskilte regler for valg av Kirkeråd som følge av valgordningsforsøkene i 2009:

§ 1-2 skal lyde:

Kirkerådet velges for en periode på 2 år, og trer i funksjon 1. januar året etter at valget har funnet sted.

Nominasjon av kandidater fra bispedømmene

...

§ 3-5 skal lyde:

Nominasjonskomiteen fremlegger på grunnlag av bispedømmerådenes prioriteringer forslag på 3 kandidater fra hvert bispedømme. Listen skal inneholde 21 leke kandidater, 3 kandidater som er lek kirkelig tilsatt og 9 prester.

Nominasjonskomiteen bør ta hensyn til hvilke kategorier bispedømmene tidligere har vært representert ved. Dersom de innsendte forslag ikke innfrir de ovenfor nevnte krav, innhenter nominasjonskomiteen supplerende forslag.

Nominasjon av kandidater blant alle Kirkemøtets medlemmer

§ 3-6 skal lyde:

Nominasjonskomiteen legger frem forslag til kandidater blant alle Kirkemøtets medlemmer, minimum 2 leke kandidater og 2 prester. Hvis en av lederkandidatene er prest, legges det fram forslag på minimum 4 leke kandidater.

§ 3-7 skal lyde:

Bispedømmerådene kan komme med forslag til kandidater blant alle Kirkemøtets medlemmer.

§ 4-1 skal lyde:

Nominasjonskomiteen setter opp en tredelt kandidatliste. Første del skal inneholde kandidater til leder av Kirkerådet. Andre del skal inneholde kandidatene fra bispedømmene og ordnes bispedømmevis og i prioritert rekkefølge. Tredje del skal inneholde kandidatene som skal velges blant alle Kirkemøtets medlemmer og settes opp alfabetisk. Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, adresse, stilling og alder, og evt. andre opplysninger om kandidatene. Det må videre fremgå om vedkommende er lek, lek kirkelig tilsatt eller prest.

Valg av representanter fra bispedømmene

§ 5-5 skal lyde:

Deretter velges de 11 bispedømme-representantene, 1 fra hvert bispedømme. Hvert medlem av Kirkemøtet skal avgi 11 stemmer på henholdsvis 7 leke, 1 lek kirkelig tilsatt og 3 prester.

Valg av representanter blant alle Kirkemøtets medlemmer

§ 5-6 skal lyde

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas det valg av representanter blant alle Kirkemøtets medlemmer. Hvert medlem av Kirkemøtet skal avgi 2 stemmer på henholdsvis 1 lek og 1 prest.

Dersom den som er valgt til leder er prest, velges 2 leke.

§ 5-8 skal lyde:

Varamedlem for lek representant fra et bispedømme, er den leke kandidaten fra vedkommende bispedømme som har fått nest flest stemmer. Hvis det ikke er avgitt stemmer på annen kandidat eller hvis det ikke er annen kandidat, utpeker vedkommende bispedømmeråd vararepresentanten.

§ 5-11 skal lyde:

Varamedlem for representanter valgt blant alle Kirkemøtets medlemmer, er de(n) representant(er) som kommer deretter i stemmetall. Der det er 2 representanter fra en kategori, er vararepresentanten med flest stemmer personlig varamedlem for den representanten som har fått flest stemmer, og vararepresentanten som har fått nest flest stemmer er personlig varamedlem for den representanten som har fått nest flest stemmer.

§ 6-1 skal lyde:

Valgbar til Kirkerådet er Kirkemøtets valgte medlemmer

§§ 6-2 og 6-3 utgår

Endringen gjøres gjeldende ved valg av Kirkeråd i 2010.

I komitémerknadene som fulgte vedtaket, ønsket Kirkemøtet ytterligere gjennomgang av reglene for valg av Kirkeråd (sak KM 11/08):

Komiteen mener at valg av Kirkeråd langt på vei fungerer som en oppnevning mer enn et demokratisk valg. Det foreslås at valgordningen gjennomgås før valget 2011 med sikte på at valg av Kirkerådet kan framstå som et mer reelt valg.

Kirkerådets behandling av saken

Kirkerådet har behandlet reglene på sitt møte 27.- 28. mai (sak KR 36/09) og 17- 18. september 2009 (sak KR 49/09), med sikte på at reglene skal gjelde ved valg av nytt Kirkeråd i 2010.

For å få til et mer reelt valg, anbefaler Kirkerådet at valget foregår i 5 runder, der de ulike kategorier medlemmer velges i egne valgoganger:

1. Leder velges blant Kirkemøtets leke medlemmer
2. Lek kirkelig tilsatt velges
3. Geistlige medlemmer velges – 4 medlemmer
4. Leke medlemmer velges fra de bispedømmer som ikke er representert i de tre foregående valgoganger.
5. De resterende leke medlemmer velges blant alle bispedømmerådene.

Formålet med en endring i ordningen for valget er å bidra til at valg av Kirkeråd i størst mulig grad blir et reelt valg innenfor de begrensninger som settes av kirkeloven § 25 første ledd. Svakheten med ordningen er at den ikke vil sikre en bestemt kjønns sammensetning og alders sammensetning. For å ivareta dette, måtte nominasjonskomiteen gjøre prioriteringer og anbefalinger underveis, men dette ville bidra til å opprettholde noe av preget med oppnevning. Disse hensynene har i dagens ordning i praksis bidratt til å styre valget i retning av en oppnevning, i like stor grad som fordelingen av medlemmer på de ulike kategoriene og bispedømmene.

Merknader til de enkelte paragrafer

Nedenfor følger merknader til de enkelte paragrafer som er foreslått endret.

§ 1-1:

Regelverket har ikke tidligere hatt en særskilt bestemmelse om øvre begrensning på antall medlemmer fra et bispedømmeråd. Kirkerådet har til nå bestått av kun ett medlem fra hvert bispedømmeråd, de resterende tre medlemmene har vært valgt utenom bispedømmerådene (på fritt grunnlag). Siden samtlige medlemmer av Kirkemøtet nå sitter i et bispedømmeråd fremmes det forslag om denne bestemmelsen. Vedkommende biskop som sitter i Kirkerådet representerer Bispemøtet og ikke noe bispedømmeråd.

§ 3-1:

Endret som følge av at § 5-3 er endret, jf. valg av leder blant Kirkemøtets leke medlemmer.

§ 3-2:

Det er foretatt en presisering for å klargjøre at bispedømmerådene kan fremme forslag til kandidater, men at dette skal gjøres til nominasjonskomiteen.

§ 3-3:

Bestemmelsen utgår, da det nå foreligger en samlet hjemmel for fritt å kunne foreslå kandidater til de ulike kategorier på Kirkemøtet, se § 3-8.

§§ 3-6 og 3-7:

Utgår etter vedtak i Kirkerådet, da disse bestemmelsene ikke lenger vil ha noen praktisk betydning.

§ 4-1:

Endret som følge av forslag til ny valgordning med fem valgomganger.

§ 5-2:

Endret fra tre til fem omganger, som følge av endring i valgordning.

§ 5-3:

Da Kirkemøtet fastsatte regler for valg av Kirkeråd i 1996, ble spørsmålet om Kirkerådets leder kunne være prest eller lek kirkelig tilsatt drøftet. Spørsmålet har vært tatt opp i ulike sammenhenger og i tilknytning til ulike saksområder, men det er så vidt en kan se av protokollene ikke blitt gitt nærmere bestemmelser om dette. Resultatet i løpet av disse vel 25 år har vært at samtlige valgte ledere av Kirkerådet har vært leke medlemmer. Det synes å ha vært et tydelig ønske i KM at lederen skal være et lekt medlem, men det er ikke satt forbud mot at det kan velges en ordinert prest som tjenestegjør i en offentlig kirkelig prestestilling eller en lek kirkelig tilsatt. Noe av bakgrunnen for dette resultatet skyldes nok det sterke fokus som har vært rettet mot bl.a. lekfolkets rolle og plass i kirken og forholdet mellom embete og råd. Mens Kirkerådets direktør har vært prest, har lederen av Kirkerådet vært et lekt medlem. Kirkemøtet har ønsket et myndig lekfolk og derfor valgt et lekt medlem til leder av Kirkerådet.

2. pkt. har blitt tilføyd etter Kirkerådets vedtak om at leder av Kirkerådet skal velges blant Kirkemøtets leke medlemmer. Siste pkt. i regelen bortfaller som følge av at leder velges for to år av gangen.

Med formuleringen; ”blant Kirkemøtets leke medlemmer” forstås de medlemmer som er valgt inn i bispedømmerådene som leke medlemmer. Det avgrenses da mot de lek kirkelig tilsatte medlemmene av Kirkemøtet, som omfatter enhver person som er tilsatt av kirkelig fellestråd, menighetsråd eller bispedømmeråd i en lek kirkelig stilling på minst 15 timer i uken. Videre avgrenses det mot de geistlige medlemmene av Kirkemøtet, som omfatter ordinerte prester som tjenestegjør i en fast offentlig kirkelig prestestilling i bispedømmet, samt biskopene.

§ 5-4:

Regelen er endret som følge av at det ikke lenger velges kandidater på fritt grunnlag.

§ 5-5:

Regelen er endret i samsvar med ordningen med fem valgomganger, og regulerer valg av lek kirkelig tilsatt, prester og de leke medlemmer av Kirkerådet.

§ 5-6:

Regelen utgår som følge av omleggingen av antall valgomganger.

§ 5-11:

Regelen utgår da den ikke lenger har praktisk betydning etter omleggingen av valgordningen.

§ 7-1:
Ikrafttredelsesregel.

§ 7-3
Regelen utgår, da dette er en gammel regel om at det skal foretas en evaluering av reglene i 1998.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Verken vedtak om valg av leder blant Kirkemøtets leke medlemmer eller valg av Kirkeråd i fem omganger vil ha økonomiske konsekvenser, idet antallet medlemmer i Kirkerådet vil være det samme som i dag. De administrative konsekvensene begrenser seg til mindre endringer i nominasjonskomiteens arbeid og i gjennomføringen av valget på Kirkemøtet, som vil foregå med flere valgrunder enn tidligere.